

1. Milline ühine nimi seob järgnevat loetelu?

- a) *Georg Pawer* (ka *Bauer*, 1494-1555) - meedik, mineraloogia- ning metallurgiateadlane,
- b) *Mikael Olafson* (u. 1510-1557) - vaimulik, kirjamees ja reformaator,
- c) *Uwe Rosenbergi* (1970- ...) disainitud 2007. aastal müügile tulnud strateegiamäng

2. See 1510. aastal esmamainitud *Jáchymovi* linnake (praegu u. 3500 elanikku) asub *Karlovy Vary* lähedal ning oli alates 16. saj algusaastatest üks Euroopa rikkamatest hõbeda kaevandamise keskustest, ka võib teda lugeda mitme rahaühiku nimetuse (sh. *dollar*) sünnilinnaks. Oluline roll on sel maalilisel paigal ka *Marie Curie* teadussaavutustes.

Mis oli/on selle linnakese saksapärase nimi?

3. Budistidel 108 (erijuhul ka 27), Baha'idel 95 (või ka 19), moslemite *misbaha* koostises on 99 (või ka ainult 1/3 sellest), katoliiklastel 54+5 ja õigeusklikel tavaliselt 100 (harva ka 50 või 33).

Mis peitub nende numbrite taga?

4. Selle rüütliordu asutas Burgundia hertsog *Philippe Hea* 1430. aastal. Oma edevuses lootis ta hakata kuninga tiitlit kandma ning ordu asutamine inglaste Sukapaelaordu eeskujul (algselt samuti 24 liiget!) oli samm unistuse täitumise suunas. Hiljem läks enamus Burgundiast Habsburgidele ning XVIII sajandil jagunes ka ordu Hispaania ja Austria haruks. Aristokraatlik ja katoliiklik ordu tegutseb mõlemas riigis praegugi, vaatamata sellele, et ordu nimetus viitab selgesti arhailise Kreeka paganlusele. Pildil on ordu noorim liige, Astuuria printsess *Leonor*, kellest suure tõenäosusega saab kunagi Hispaania kuninganna.

Mis nime kannab see ordu?

5. Kõlab muusikapala 1869.a. valminud koomilisest ooperist, mis omab erilist kohta küsitava autori loomingus. Nimelt on selle lavateose kandvateks tegelasteks üks seltskond ajaloos reaalselt tegutsenud inimesi, mitte mingid mütoloogilised ja ebamaised tegelased, nagu on iseloomulik valdavale osale selle suurkuju loomingust. **Kes on helilooja?**

6. Sulev Nõmmiku kehastatud psühhiaater *Aadu Kadakas* väitis elutargalt, et laulu sisse panduna sa sealt enam välja ei pääse! Vasakpoolse pildil olev Vändra juurtega meesterahvas on samuti sellisesse “laululõksu” langenud. **Kes on pildil või mis laul?** Parempoolse pildil on Eesti üks tunnustatumaid küberturbspetsialiste, kes ühe kõrvaltegelasena samuti loosse segatud.

7. Hotelli registreerib end keegi *Féodor Yourovitch*, kes aga peatselt maha koksatakse ja osutub uurimise käigus kahtlase eluloo ja segase päritoluga (eesti-läti-vene!) petturiks *Pietr Johannsoniks*. Selliste sündmustega algab 2003.a eesti keeles ilmunud krimiromaan “*Peeter Lätlane*”. Originaalteos valmis juba 1931.a. ja oli ühe legendaarse tegelaskuju jaoks debüüdiks avalikkuse ees. **Kes uuris mõrva (1 p) ja kes on romaani autor (1903-1989) (1p)?**

8. See sõna tähendas algselt merenduses purjelaevade taglastuses ülemist kolmnurkset purje ning ka selle kinnitussüsteemi, hiljem on sellest inglisekeelsest sõnast kujunenud üldmõiste (ka eesti keeles). **Mis mõiste?**

9. Kes on see kalade ja muude mereandidega kauplev lahke loomus ning turistide poolt läikima hõõrutud rindadega Dublini “turumutt”?

10. Kõlab kaunis duett kahe kaunitari, *Elina Garanča* ja *Anna Netrebko*, esituses. **Ooper? Autor? (1+1)**

11. Öeldakse, et ega amet meest riku, pigem vastupidi. Ameteid ja ametinimetusi on igasuguseid, mõni ilusam, mõni koledam. Näiteks on maailmas hulk teadlasi, kelle ametinimetus on *koleopteroloog*. **Mida või keda koleopteroloogid uurivad?** Lisainfoks 2 arvu küsitavate kohta: maailmas teaduslikult kirjeldatud üle 350 tuhande erineva, Eestis 3,1 tuhat erinevat. Ootame võimalikult konkreetset vastust, valdkonna üldnimetuse eest punkte ei saa!

12. Kaks ülesvõtet Rootsi Kuningriigi ühest tähtsamast sõjalisest objektist, mis rajati külma sõja aastatel, käesoleva sajandi algul praktiliselt tühjaks jäi, aga nüüd uuesti sihtotstarbeliselt kasutusele võtta kavatakse. **Mis on selle salapärase kaljusaare nimi?**

13. Kihnu on üks omamoodi paik ja üsna omamoodi on ka nende sõnavara. Näiteks hiljutiselt Kihnu koolis toimunud liitklassiõpetajate kokkusaamiselt tõi üks hea kolleeg maitsemiseks kaasa konservikarbi “pealkirjaga” *Karvakala konserv*. Praeguse listeriaskandaali valguses võib tunduda pisut uskumatu, aga kõik, kes eksootilist kraami maitsta julgesid, on tänaseni elu ja tervise juures. **Keda kutsuvad kihnlased karvakalaks?**

14. See ristõieliste sugukonda kuuluv taimeperekond kannab ladinakeelset nime *Camelina*. Pildil on kultuurtaimena vähesel määral Eestiski kasvatatav põld....., tulnukana on meile jõudnud veel ka liiv....., karvane..... ja lina..... Seemnetest saadav õli on tervistava toimega, laialt levinud toiduõlidega (raps, soja, päevalill, lina) võrreldes sisaldab see rohkem looduslikke antioksüdante tokoferoole ja karotenoide. Õli säilivus ja maitseomadused on paremad kui linaõlil. Õli on kasutatav nagu kõik teisedki toiduõlid ja väidetakse, et erinevalt linaõlist tohib sellega ka praadida ja friteerida. Seemneid lisatakse pagaritoodetesse, puistatakse salatitesse või süüakse niisama seedimise parandamiseks.kooki (õli pressimisel saadav kuivainejääk) võib segada jogurtitesse, müslidesse või puistata näiteks puuviljalõikudele.kook on heaks söödalisandiks sea-, looma- ja linnukasvatustes.

Mis taim?

15. Mille hindamisel saab kasutada 1948.a. avaldatud *Kinsey skaalat*, millel on 8 astet: 0 - 6 ja X, mis tähistab absoluutset neutraalsust? Küsitavale skaalale mahuvad kõik siinviibijad, kuigi kindlalt määratletud mõõtühikut autoritel pakkuda ei ole!

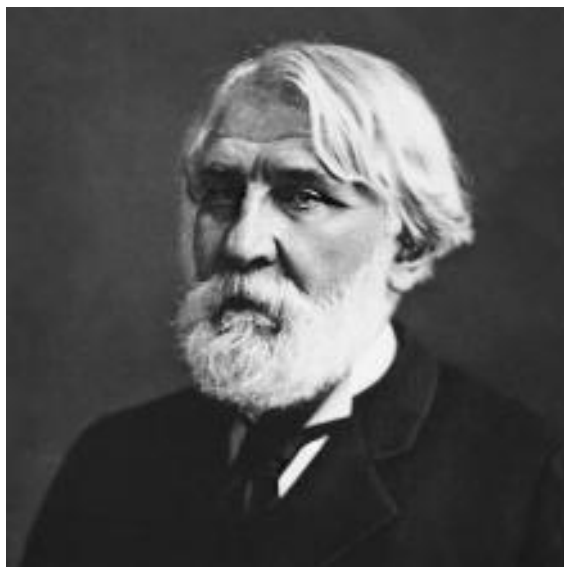
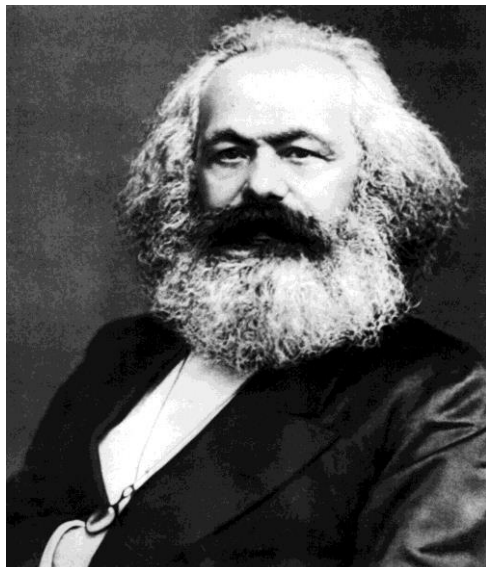
16. Umbes 45-aastase vahega tehtud piltidel on näitlejanna (passi järgi *Sylvette Herry*), keda enamasti teatakse/tuntakse tema omapärase lavanime järgi. 70-ndale sünnipäevale lähenev daam on mänginud ligi 90-s filmis, alustas ta aga komöödiateatris koos loomasõber Coluche'i ning Patric Dewaere'iga. **Kes on see Césari ning Lumières'i auhindadega pärjatud staar?**

17. See peagi 62-aastaseks saav Eesti üks tuntumaid tekstimeistreid (stsenarist, luuletaja, laulutekstide autor, humorist, tõlkija, kultuuripublitsist) kasutab sageli ka pseudonüümi *Bohumil Visák*. Tema auhinnakapis on Aleksander Kurtna nimeline tõlkeauhind 2002 (koos Tõnu Ojaga) ja Oskar Lutsu huumoripreemia 2015. **Kes?**

18. Üsna hiljuti ilmus 26. number Eesti Kontserdi ajakirja, mis hooaja tutvustusele lisaks sisaldab ka sügavamaid vaateid sündmustesse ning inimestesse. **Mis nime kannab see tasuta ajakiri?**

19. Piltidelt vaatavad vastu kaks tuntud habemikku, kellest üks on loomulikult “surematu klassik” *Karl Marx*. **Kes on aga teine, samuti klassik?** Huvitava kokkusattumusena on meeste sünni- ja surma-aastad täpselt samad.

20. Ei juhtu vist eriti tihti, et mõni NATO kindral kuhugi Lõuna-Eesti väikesesse rahvamajja satub ja laval kõnet pidades ühtäkki mõnuga rokkima hakkab. Selles Eesti filmis ometi nii juhtus.

Mis filmist on kuuldav laul pärit?

21. Selles “transatlantilises” suguvõsas on 8 peaaegu identse nimega meest. Alusepanija *Johann Jakob* ... sündis Saksamaal Walldorfs 1763.a. Edasi suundus suguvõsa Inglismaale ja peagi ka USA-sse. Ülirikkasse perekonda sattus abielude kaudu ka *Roosevelte*, *Chandlereid* ning ka vürst *Obolenski*. Kogu maailmas andis eriti palju kõneainet järjekorras neljanda samanimelise herra hukkumine paar aastat enne Esimest Ilmasõda. **Mis perekond?**

22. Seda nimetust kannavad:

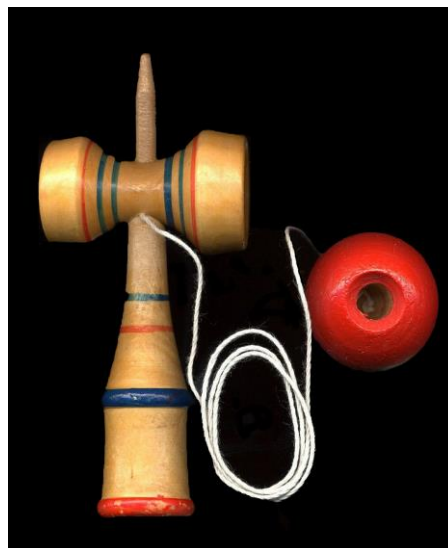
- a) arhailine kreeka tähestiku täht ζ ,
 - b) ava lülialgsete trahheedes või kopsudes,
 - c) putuka tiivatähn,
 - d) viburlaste algeline „silm“,
 - e) põletatud eraldusmärk orjadel või retsidivistidel,
 - f) taime õie emakasuu ja
- (vastajate kiusamiseks jätame kõige tuntuma nimetamata!)

Mis nimetus?

23. *Helmut* ja *Erika Simon* sattusid 19. septembril 1991. aastal *Similauni* mäe jalamil matkates 1,65 m pikkusele u. 50 kg raskusele hämmastavale leiule, mille kõrvalt hiljem veel üht-teist leiti. Kohale kutsutud politsei oli algul nõutu, hiljem aga distantseerus ning jättis asja teadlaste hooleks. Kolm aastat hiljem pakkus Itaalia leiutasuks 10 000 000 liiri (u. 5200 €), kohtusse jõudis leidjate nõue juba ligi 20 korda suuremale summale. Kohe tekkis ka ahneid salapäraseid (kaas)leidjaid, kes jäeti siiski kõrvale ning lõpuks sai vahepeal lehestunud Erika vaid 150 000 €.

Kelle või mille üle see kauplemine Bolzano kohtus käis?

24. Kaugelt Jaapanist on läbi ajaloo meile jõudnud palju huvitavat. Pildil on üks head koordinatsiooni ja ilmselt ka palju kannatust nõudev mänguasi, mida võiks eesti keelde tõlgituna nimetada *mõõk ja pall*. Mängu põhimõte on lihtne - mängija pillutab käepidemest kinni hoides palli üles ja püüab siis palli mõnesse kausjasse pesasse püüda või teraviku otsa saada. **Mis on selle vidina nimi?**

25. See 1931.a. sündinud daam võiks olla tõeline keelekümbeluse eestkõneleja, sest oma hiilgeaegadel võis ta ingliskeelse *Wikipedia* väitel vabalt vestelda kuues ja laulda lausa 11-s keeles. **Kes laulab?**

26. Kõik me teame, et õhusõit on ajavõit! Et see tõesti nii ka oleks, peab lennuk korralikult startima, õhus püsima ja ohutult maanduma. Õhus püsimise üheks oluliseks tehniliseks näitajaks iga lennumasina juures on *kiirus, millest aeglasema liikumise korral lennuk enam õhus ei püsi*. Selle kohta on lennunduses olemas kindel termin -kiirus. **Mis sõna sobib punktiirile?** Kuulsa Aleksandrovi-nimelise ansambli hukkumise üheks peamiseks põhjuseks 2016.a. oli just selle näitajaga mitteametlikult lennuki lastimisel ja õhkutõusmisel Adleri lennuväljalt.

27. Küsitav materjal on looduslikku päritolu vaik, mille värvus võib varieeruda kollasest tumepruunini. Seda toodetakse emaste kilptäide abil. Kilptäid elavad India idaosas ja Tais ning on tuntud parasiitidena. Täide sekreet kaitseb haudeid. Seda kasutavad puidurestauraatorid mööbliesemete viimistlemisel (kaitseb UV-kiirguse eest), aga ka dražeeglasuurina farmaatsias, närimiskummis, tintides ja tuššides, hea kleepumisvõime tõttu kuldamisel vahekihi moodustamiseks. Tõenäoliselt kõige tuntuma kautusala, mis küll tänaseks ammu ajalukku läinud, jätame siinkohal mainimata. **Mis materjalist on jutt?**

28. Umbes aasta tagasi tutvustati suurejooneliselt Vene armee ultramoodsat laserrelva, mis sai endale nime kunagise munk/vägilase *Aleksandr* järgi, kes 1380.a. Kulikovo lahingu sissejuhatuseks pidas maha kahevõitluse tatari vägilase *Temir-mursaga* (ka *Tšelubei*), mis lõppes üsna kahetsusväärset - mõlemad surid madina käigus saadud haavadesse. Loodetavasti läheb venelaste uue relvaga samamoodi... **Mis on relvakompleksi või vägilase nimi?**

29. Veel mõned kuud ja saame jälle tähistada oma armsa kodumaa sünnipäeva. Täpselt samal kuupäeval, 24. veebruaril, on ühe teise, palju suurema riigi lipu sünnipäev. Nende trikoloor, mille keskmisel väljal on ka vapi kujutis (pildil), saab 2021.a. juba 200-aastaseks. **Mis riik?**

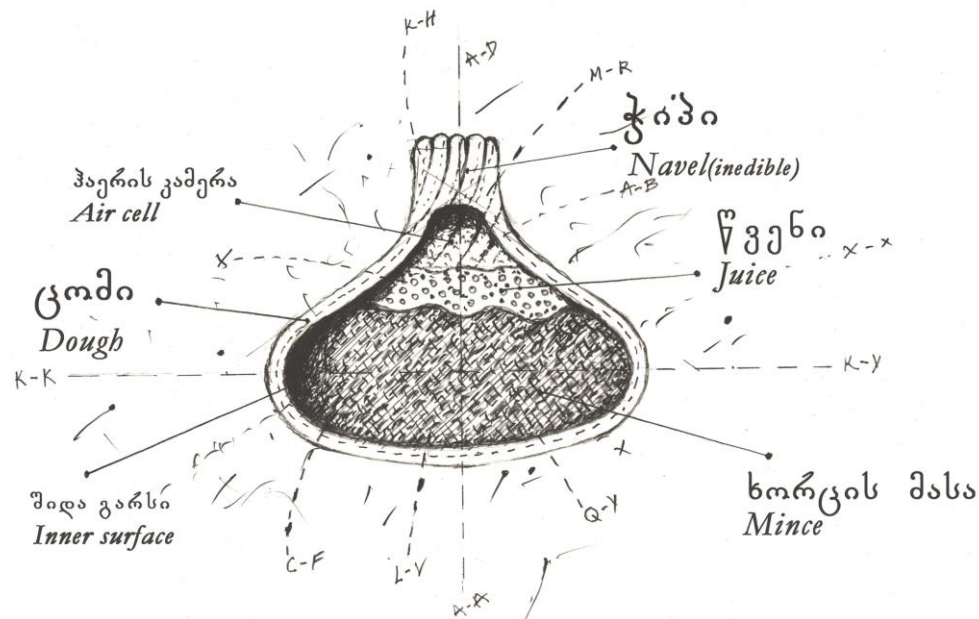

30. Ajalooline kõne ajaloolise isiku esituses aastast 1941. **Kes kõneleb?**

31. Kõige tuntum ning väärtuslikum on must ... ehk must kapsarohi (*Brassica nigra*), NSVL-i aladel oli populaarseim valge (ka kollane) ... ning tugevaima toimega on sarepta ... ehk pruun ...

Milline üks sõna sobib kõikidele punktiiridele?

32. Kui on tahtmist ja pisut huumorimeelt, saab lihtsa joonise abil lahti seletada ükskõik mille, näiteks mõne tuntud lõunamaise rahvusroa. **Mis on pildil?**

33. Selle maailmakuulsa kaubamärgi tooteid leidub arvatavasti kümnetes miljonites kodudes üle kogu maailma. Ühe ettevõtliku New Hampshire mehe (1907 - 1983), kelle eesnimi oli *Earl*, 1930-ndate lõpus alustatud eksperimentidest erinevate plastikusegudega on välja kasvanud ülemaailmne fenomen. Koos külmikute võidukäiguga pärast II maailmasõda kasvas vajadus toiduainete pikaajalisemaks säilitamiseks sobilike karpide järele. Alates 1951.a kasutusele võetud nutikas turundusstrateegia viis müügi plahvatusliku kasvuni. Tohutult on laienenud ka sortiment - lisaks säilituskarpidele pakutakse erinevaid hakkureid, lõikureid, koorijaid, küpsetusvorme, ahjupotte, nuge, kääre, teritajaid jne, jne. Tänapäevaks on 1946.a. asutatud firmas ligi 14 000 töötajat ja ilmselt kümnetes kordades rohkem tegutseb vabatahtlikke “võrkturundusagente”. **Mis firma?**

34. Seda võistlust peetakse üle aasta, sel aastal oli 17. kord. Ürituse peاسponsor on *S.Pellegrino* ning kokku osaleb 24 riiki. Kombekohaselt jagatakse kullast, hõbedast ning pronksist auhindu. Edukaim on olnud Prantsusmaa: 7 kulda, 2 hõbedat ning 1 pronks. Järgnevad Norra (5-3-3), Taani (2-3-1), Rootsi (1-5-1), USA (1-1-0) ja veel Luksemburg (1-0-0). Tegijate hulka võib lugeda ka Belgia, Saksamaa, Islandi, Jaapani, Singapuri ning Šveitsi. **Mis võistlus?**
Pildil on võistluse nimikangelane (1926 - 2018)

35. Nii kõlas Austria võistluslaul “*Tausend Fenster*” Eurovisionil 51 aastat tagasi. **Kes laulab?**

36. Brittide traditsiooniline *pint* on u. 0,569 liitrit, 8 pinti võrdub küsitava ühikuga, mis edasi 8-ga korrutades annab 1 *busheli*. **Mis ühik jääb pindi ja busheli vahele?**

37. Näete piltidel üht Euroopa suurimat tellisehitiste kompleksi (katedraal ning piiskopi residents). Kirik loomulikult tegutseb praegugi, piiskopid aga on loovutanud oma „elamise“ omakandimehe kunsti eksponeerimiseks. **Mis linn on Henri de Toulouse-Lautreci sünnilinn, kunagine ketserlike katarite kants 600-700 aastat tagasi?**

38. Vanakreeka matemaatik *Eratosthenes* on teadusele pärandanud omanimelise „sõela“. Naturaalarve 2-st alates ridadesse kirjutades (esimeses 9, järgnevates á 10) teatud arvude kordseid maha tõmmates olevat ta jõudnud loeteluni. **Mille loeteluni ta jõudis?**

39. Küsitava linna asutamise korraldus allkirjastati 2. sept. 1794. Nimi laenati antiikajast - praktiliselt sama nimega linn asus kunagi praeguse Bulgaaria sadamalinna *Varna* piires. Ka küsitava linna naabruses on noil ammustel aegadel suuremaid asustatud punkte olnud, lähimad neist *Tyras* ja *Olbia*. Linna nimekaimusid leiame USA-st lausa 7, Kanadast 2, eesliitega *uus-* ka näiteks Brasiiliast. Küsitava linna nime on peetud sobivaks ühele 4810m mäetipule Turkestanis, asteroidile nr 2606, *Bee Geesi* albumile (1969) ja küllap millegile/kellegile veel. **Mis linna nimi nii populaarne on?**

40. Piltidel nähtavad kenad, kvaliteetsed ja loomulikult kallid tooted on tehtud nahast, mida on lihtne segi ajada seemisnahaga. Mõlemal puhul töödeldakse nahka abrasiivmeetodil, mis muudab pinnastruktuuri mõnusalt sametiseks. Vahe on vaid selles, et kui seemisnahk saadakse loomanaha sisemise poole töötlemisel, siisnahk välimisest poolest. See teeb viimase oluliselt vastupidavamaks ja seega hinnalisemaks. **Mis nime kannab seemisnaha „teinepool“?**

41. Selle meeskonna (ametlik nimetus *Motor Racing Developments Ltd.*) esimene võistlus F-1 sarjas oli 1962 Saksamaa GP. Küllaltki edukas karjäär sai kurva lõpu täieliku pankroti näol 1992. Seda tiimi on esindanud nii *Graham* kui *Damon Hill*, *Denny Hulme*, *Dan Gurney*, *Jacky Ickx*, *Carlos Reutemann*, *Riccardo Patrese*, *Derek Warwick*, *Niki Lauda*, *Nelson Piquet* jt. Just selle meeskonna värvides võitis *Piquet* oma 2 esimest maailmameistritiitlit (1981 ja 1983). Konstruktorite karikas võideti juba 1966 ja 1967. **Mis oli selle meeskonna üldtuntud nimi?**

42. Ega riie meest ei riku! Võistlusvorm on küll tublisti kaalukamaks, samas ka turvalisemaks muutunud, aga eesmärk väljakul on endine. Hiljutine debüüt oli igatahes väga edukas. **Kes on see harrastussportlaseks hakates alavahetuse teinud endine superstaar?**

43. Amsterdam, Bilbao, Bukarest, Budapest, Kopenhaagen, Dublin, Glasgow, München, Rooma, Sankt-Peterburg. Kui lisada 2 puuduvat linna, siis on see varasemate analoogsetega võrreldes enneolematult laia geograafiaga nimekiri lõplik. **Lisa puuduvad linnad (1+1)!**

44. Eestlane on juba selline, et peaaegu alati tundub talle, et naabril on kõik parem ja ilusam. Seaduspära kipub rakenduma ka naiste valdkonnas. Ja kui juba endine riigipea isiklikku eeskuju annab, mis siis ühel vaesel spordipoisilgi üle jääb... Pildil on ühe meie spordisangari silmarõõm, kelle saavutused praegu veel kavalerile silmad ette annavad: juunioride EM pronks 2011, Euroopa MV hõbe 2012, MM pronks 2015, OM 4. koht 2016 ja 9. koht 2012. **Kes?**

45. Kui algselt jutustas kuuldav laul roomamisest, siis *Rock Hotell*'i tõlgenduses sai sellest hoopis sportlikum lugu, kus tegeldakse vabaujumisega ehk kroolitakse täiest jõust. Meie kuulame siiski originaali ja tahame teada **kes laulab?**

46. Tihemetsa kandi rahvas läks vanasti ikka *Voltveti* jaamas rongile, ka paljude pärnakate jaoks oli jaam loomulikult *Raekülas*. Millise asula rahvas aga läks/läheb rongile *Kapa* jaamas?

47. Kuidas nimetatakse kera keskmesse toetuva koonuse poolt kera pinnast raadiuse ruuduga pindvõrdset osa eraldavat ruuminurka? Keeruline jutt, lihtne vastus!

48. *Autoportree* ja *Lamav akt*. Kunstnik?

49. Oh aegu, oh kombeid! Nõukaajal nimetati seda avaliku korra rikkumiseks ja selle eest võis kuni 15 päevaks “plate peale” sattuda, nüüd on tegu moodsa keskkonnasäästliku tegevusega. Mis tegevus? (sobib nii eesti- kui ingliskeelne termin!)

50. Kuulete esinemas rohkelt tituleeritud lauljatori (s. 1988), kes on kuuldava pala *Set Fire To The Rain* juures pisut “laenu võtnud” *Modern Talking*’u põhjatust rütmide varasalvest. Kes laulab?